

Van gebouw naar ontmoetingsplek - Design Sprint Boedapest

Eerder coachten wij een groep studenten van de Hogeschool Utrecht bij een design sprint in Boedapest, Hongarije. Zij gingen daar aan de slag met een opdracht voor het Single Parents' Centre.

Een design sprint is een proces van 3 tot 5 dagen waarbij ideeën worden gezocht voor complexe vragen. Dit wordt gedaan aan de hand van onderzoek, ontwerpen van ideeën, prototypes maken, deze testen en bijschaven.

Het Single Parents' Centre (SPC) is een stichting voor alleenstaande ouders in Hongarije. In Hongarije zijn weinig voorzieningen voor deze groep ouders en het SPC probeert hen te helpen door (juridische) hulp, advies en cursussen te bieden en de stem van deze groep te vertegenwoordigen. Sinds afgelopen jaar heeft de stichting een fysieke ontmoetingsplek waar ouders heen kunnen voor hulp, maar waar ook een informele kinderopvang is en ouders een kopje koffie kunnen drinken. Het Single Parents' Centre hoopt hiermee een bijdrage te kunnen leveren aan een hechte gemeenschap waarin alleenstaande ouders elkaar makkelijk weten te vinden.

Aan ons de taak om concepten te ontwikkelen die hier een bijdrage aan kunnen leveren.

Om de design sprint succesvol te doorlopen en concepten te kunnen ontwikkelen voor deze omvangrijke vraag, moesten de studenten zich goed kunnen verplaatsen in de doelgroep. Een doelgroep met een andere culturele achtergrond en een andere persoonlijke situatie. Om een goed beeld te krijgen van de situatie in Boedapest voor alleenstaande ouders hebben de studenten locals geïnterviewd, in en rond het SPC mensen geobserveerd en artikelen over het onderwerp gelezen. Door al deze informatie in kaart te brengen, werd zichtbaar dat eenzaamheid een belangrijk thema is. Vanuit daar werd de opgave geformuleerd: "hoe kunnen we van het SPC een hechte community maken en ontmoetingen tussen bezoekers faciliteren".

Om meer te weten te komen over communities gingen de studenten de straat op om erachter te komen wanneer locals zich verbonden voelen met een community. De opbrengst hieruit was inbreng voor een aantal brainstormrondes met verschillende werkvormen. Van de ideeën die daaruit voortkwamen zijn scenario's gevisualiseerd, die bij verschillende mensen getoetst werden en die de basis vormden voor verschillende prototypes. Door de scenario's in een rollenspel na te spelen en daarbij de prototypes te gebruiken, werden pijnpunten en juist ook succesfactoren blootgelegd. Op deze wijze werd steeds verder toegewerkt naar de uiteindelijke concepten.

De sprint eindigde met een presentatie van deze concepten aan de directeur van het Single Parents' Centre. Deze mevrouw was onder de indruk van de enorme hoeveelheid werk die in drie dagen was verzet en was blij verrast over de invalshoek die de studenten hadden gekozen. Doordat zij zo verbonden is aan het SPC lukte het haar niet om met een afstand te kijken naar de vraag die zij de studenten voor had gelegd. Terwijl de studenten juist erin geslaagd waren om met een frisse blik naar de situatie te kijken en haar hierin te verrassen.

Eenzaamheid bestrijden vs. mensen in verbinding houden

De gemeente Amsterdam organiseert maandelijks een bijeenkomst voor haar informele kennisnetwerk “de Open Haard”. Tijdens deze bijeenkomsten mogen leden van dit netwerk workshops organiseren, waarin zij nieuwe werkvormen of methodes kunnen testen en delen met de participanten.

Voor een van deze bijeenkomsten hebben wij een Crossover Clinic verzorgd over domein overstijgend co-creëren. Met deze clinic konden wij onze methode en werkwijze voor domein overstijgend co-creëren aanscherpen en de participanten deze werkwijze laten ervaren.

Tijdens onze Crossover Clinic wordt in één dagdeel toegewerkt naar een domein overstijgende samenwerking. Hiervoor stappen de deelnemers in een andere rol, om zo vanuit een andere invalshoek naar een opgave te kijken en te ervaren welke nieuwe ideeën ontstaan als je met een andere blik en andere partners naar een situatie kijkt.

Vertrekpunt voor deze clinic was het thema eenzaamheid onder ouderen. Om het blikveld van de deelnemers te verruimen, startten zij met het formuleren van een heldere opgave binnen dit grote thema. Door eerst associaties met het onderwerp te benoemen, kwam van daaruit de opgave “hoe kunnen ouderen in verbinding blijven” naar boven. Een hoopvolle opgave, die uitgaat van preventie van eenzaamheid.

Aan de hand van deze opgave lieten wij de deelnemers domein overstijgende samenwerking ervaren. Om dit te bereiken werden de deelnemers na de opgave-formulering verdeeld in twee groepen, die beide een ander domein (sociaal en cultuur) vertegenwoordigen en kregen zij binnen dit domein een rol aangewezen. Door deze aangewezen rol waren zij genoodzaakt vanuit een andere invalshoek te denken.

Door hun eigen invalshoek los te laten, ontstonden vernieuwende ideeën omdat zij zonder belemmeringen vrij konden associëren en met elkaar konden interacteren. Juist omdat iedereen vanuit andere rollen naar het onderwerp keek, waren de participanten nieuwsgierig naar de ideeën van de anderen en was er een levendige interactie wat de ideeën ten goede kwam.

Dit werd vooral goed zichtbaar op het moment dat de verschillende domeinen ideeën uitwisselden. Er werd direct op elkaars ideeën doorgebouwd en witte vlekken in ideeën werden aangevuld door expertise uit het andere domein. Op deze wijze ontstonden rijkere concepten.

Het was leerzaam om te zien wat voor mooie concepten ontstonden in een korte tijd over een onderwerp waar de deelnemers niet persé een achtergrond in hebben. Wat nog interessanter was om te ervaren, was hoe de deelnemers zich openstelden voor andere geluiden. Enerzijds binnen hun eigen domein, anderzijds van een andere domein. Doordat het belang van de opgave boven de eigen belangen werd gesteld, ontstond ruimte voor samenwerking en onverwachte ideeën.

Verhalen van vroeger als basis om de community te versterken

De regio Noordoostpolder is een relatief jong gebied dat ongeveer 80 jaar bestaat. Nog maar enkele van de eerste inwoners – pioniers genoemd – zijn nog leven. Door de tijd heen is altijd veel aandacht geweest voor de mannelijke pioniers, die hebben geholpen om van de zeebodem land te maken. De gemeente Noordoostpolder wilde deze keer de verhalen van de vrouwelijke pioniers verzamelen en mogelijkheden vinden hoe deze verhalen gedeeld kunnen blijven worden, zodat de lokale geschiedenis niet vergeten wordt.

Om dit te kunnen onderzoeken is begonnen met het interviewen van de vrouwelijke pioniers. Gaandeweg werd duidelijk van wat voor waarde deze dames zijn geweest voor het sociale leven in de Noordoostpolder. Terwijl hun mannen werkten, startten zij verenigingen en (sport-)clubs, waar er nu nog steeds veel van bestaan. Uit deze interviews kwam de opgave naar boven “hoe deze verhalen bij kunnen dragen aan het community-gevoel in de Noordoostpolder, om zo de binding met de regio en de lokale geschiedenis te vergroten”.

Door middel van gastlessen op basisscholen en workshops met inwoners van de Noordoostpolder werd getoetst wat de inwoners (jong en oud) van de lokale geschiedenis weten, waar hun interesses hierin liggen en hoe zij hierover geïnformeerd willen worden. Een belangrijke rol was hierbij weggelegd voor basisschoolkinderen, omdat zij makkelijk te bereiken zijn door school en zij thuis nog delen wat zij op school hebben geleerd. Door bij de verhalen te focussen op deze groep, door middel van erfgoededucatie, bereik je dus niet alleen de jonge generatie maar ook hun ouders.

Tijdens het hele traject werd duidelijk dat inwoners een urgentie voelen om nu wat met deze verhalen te doen. Van de eerste generatie is nog maar een handje vol dames (en heren) over en de inwoners willen graag de verhalen uit eerste hand nog laten optekenen. Dit zagen wij terug in het aantal aanmeldingen voor de interviews. Niet zozeer de dames zelf meldden zich, maar juist hun dochters, nichtjes, burens. Ook toen de interviews al lang en breed waren afgenomen ontvingen wij nog aanmeldingen. Al konden wij die zelf niet behandelen, gelukkig hebben we iedereen kunnen doorverwijzen naar een vereniging die de verhalen verder ging verzamelen.

Een narratief helpt de ontvanger zich te identificeren met een verhaal over een gebeurtenis. Narratieven bieden andere perspectieven ten gunste van een situatie.

Terugkijkend op het traject komt altijd het woord “trots” naar boven. De inwoners van de Noordoostpolder zijn trots op hun geschiedenis en vooral op de hoofdrolspelers van het eerste uur. Zij voelden individueel aan dat deze verhalen moeten worden doorverteld, maar wisten niet waar ze daarmee naar toe moesten. Met dit traject hebben we deze trotse inwoners kunnen verbinden en de lokale geschiedenis op de kaart kunnen zetten. De gemeente en inwoners werden uitgenodigd om actief de verhalen over het verleden te blijven verzamelen en delen. Daartoe is een narratief gecreëerd: *graven in het verleden, vertellen voor de toekomst*. Om dit narratief kracht bij te zetten, wordt door de gemeente gekeken of dit een keurmerk kan worden voor erfgoededucatie in de Noordoostpolder.

Inwoners actief betrekken bij vernieuwde verkeerssituatie

De gemeente Hilversum heeft een aantal jaar geleden met de Provincie en de buurgemeenten een ambitieus plan opgesteld om de doorstroming door Hilversum te bevorderen. Dit plan, het Integraal Bereikbaarheids Plan (IBP), heeft als overstijgende opgave: het stroomlijnen van de verkeersbewegingen en het bieden van een keuze aan vervoersmiddelen.

Na ruim tien jaar is het plan afgerond. Als afsluiting van deze periode van overlast is een publiekscampagne gestart om het succes met inwoners en gebruikers van de stad te vieren. Aan ons de vraag om deze publiekscampagne op te zetten.

De opgave voor de publiekscampagne luidde: maak bekend dat de knelpunten zijn opgelost en maak bewust dat het feit dat de knelpunten opgelost zijn geen garantie zijn dat je altijd op de snelste wijze je door de stad kunt verplaatsen. Wij hebben deze opgave vertaald naar een bredere referentie, namelijk: wat betekent mobiliteit in en voor een gemeente als Hilversum. Daarbij was de vraag op welke wijze inwoners actief betrokken konden worden in "hun" publiekscampagne.

Er werd een kleinschalige inwonersconsultatie uitgevoerd. Uit de consultatie kwam naar voren dat twee inwonersgroepen in aanmerking kwamen voor een actieve rol in de campagne. Die groepen waren kinderen van basisschool leeftijd en ouderen. Met deze twee groepen zijn gesprekken gevoerd om te inventariseren wat hun meningen zijn over de verkeerssituatie in Hilversum voor, tijdens en na uitvoering.

De actieve betrokkenheid van deze twee doelgroepen werd gerealiseerd door via de basisscholen kinderen uit te nodigen mee te doen met een wedstrijd over het verkeer of vervoermiddel van de toekomst. Inzenden mocht in alle denkbare vormen: tekeningen, filmpjes, modellen. Alles was toegestaan.

De ouderen werden via de lokale media opgeroepen een inzending te doen over wat zij zich nog wisten te herinneren over hoe het verkeer en vervoer in vroegere jaren was.

Een narratief helpt de ontvanger zich te identificeren met een verhaal over een gebeurtenis. Narratieven bieden ander perspectieven ten gunste van een situatie.

Een greep uit de inzendingen werd gepubliceerd in pagina grote advertenties en op de website. Ook was tijdelijk een doorlopende wisselexpositie in de bibliotheek. Het narratief waaronder de campagne werd gecommuniceerd luidde: "Een tijdreis over reistijd." De centrale boodschap was hierbij dat verkeer en verplaatsingsbehoefte altijd een onderwerp is geweest in de levens van mensen.